

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet / Tanszék	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom mesteri képzés

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	LLM2116 Alkalmazott irodalomszociológia							
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	dr. T. Szabó Levente habilitált egyetemi docens							
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Zabán Márta egyetemi adjunktus							
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	1	2.6 Az értékelés módja	Vizsga	2.7 A tantárgy típusa	Tartalma szerint	DSIN
							A tantárgy jellege (kötelező/választható/fakultatív)	kötelező

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 gyakorlati foglalkozás	2
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	4	melyből: 3.5 előadás	2	3.6 gyakorlati foglalkozás	2
A tanulmányi idő elosztása:					
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					45
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					45
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					40
Konzultáció					10
Vizsgák					4
Más tevékenységek.....					
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	144				
3.8 A félév össz-óraszám	200				
3.9 Kreditszám	8				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	• nincs
4.2 Kompetenciabeli	• nincs

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	vetítő, internethozzáférés, laptop, hangszórók
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	vetítő, internethozzáférés, laptop, hangszórók

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<p>C4.1 Az anyanyelvű irodalom változásának leírása és példázása</p> <p>C4.2. Az anyanyelvű irodalom változási formáinak magyarázata (korszakok, irányzatok, műfajok stb.) és az irodalmi jelenségek történeti és kulturális kontextusban való értelmezése.</p> <p>C4.3. A különféle szövegek és kontextusok közti kapcsolatteremtés és szövegelemzés ezek segítségével. Irodalmi szövegek különféle nézőpontból történő értelmezése és értelmező képzetek sikeres használata.</p>
Általános kompetenciák	<p>CT1. A nyelv és irodalomtudományi szakterület összetevőinek az szakmai etika szellemében való használata</p> <p>CT2. Csoportban való együttműködés</p> <p>CT3. Egyéni fejlődési terv megvalósítása; a célok elérése tanulási folyamatok, csoportos tevékenységek és intézményi programokon való részvétel segítségével</p>

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A tantárgy hiánypótló jellegű, a bölcsész alapképzésből kimaradt ilyen jellegű diszciplínákat pótlandó, tágas bevezető az irodalom- és művészetszociológiák legfontosabb kortárs témaköreibe és problémafelvetéseibe.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzése	<p>A tárgy a szociológiai gondolkodás friss kutatásainak irodalom- és kultúratudományi alkalmazhatóságát kívánja megismertetni a hallgatókkal, alkalmazott, gyakorlatias módon, de eközben módszertanilag is visszakapcsolja a legfontosabb kortárs irodalomszociológiai irányzatokat a társadalomtudományokhoz.</p> <p>Sajátos célkitűzései közül a legfontosabbak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - az irodalomszociológiai kérdésselvetés alapjainak elsajátítása - az alapvető irodalomszociológiai nyelv értő és kritikus átgondolása <p>az alapvető kvalitatív és kvantitatív irodalomszociológiai módszerek megértése és gyakorlatban való használata</p>

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Alkalmazott irodalomtudomány	problémacentrikus kérdésselvetés	
2. Kulturális politikák a mindennapokban	idem	
3. A szerzői jog mint kulturális politika: történet és jelen	idem	
4-5. Eltérő médiumok és eltérő művészeti/irodalomszociológiai	idem	
6. Szociológiai jellegű múzeumi gondolkodás és a megőrzés új kulturái irodalom- és művészetszociológiai nézőpontból	idem	
7. A kulturális turizmus és a kulturális örökség irodalomszociológiai nézőpontból	idem	
8. Foglalkozása: író. Az irodalmi piac történeti és jelenkori vizsgálatai a szerzői jogtól az irodalmi fekete piac kutatásáig	idem	
9. Milyen az író és a művész, ha csoportban van? Az irodalmi és művészeti csoportok szociológiája	idem	
10-11. Irodalmi alfabetizációs kutatások	idem	
12. Az irodalmi eszmetörténet szociológiai nézőpontból	idem	
13-14. Az irodalmi nacionalizmus és a nemzetépítés folyamatai	idem	
Bibliográfia		

I. Kötelező szakirodalmi olvasmányok

Lucien Febvre – Henri-Jean Martin, *A könyv születése. A nyomtatott könyv és története a XV–XVIII. században*, Osiris Kiadó, Bp., 2005, 171-247. (*A könyv földrajza és A könyvkereskedelem* című fejezetek)

Kalla Zsuzsa, *Dolgozószoba mint műalkotás. Jókai Mór relikviái a Petőfi Irodalmi Múzeumban* = Az irodalom emlékezete. Tanulmányok az irodalmi muzeológiáról, szerk. Cséve Anna, Lenkei Júlia, Sulyok Bernadett, Petőfi Irodalmi Múzeum, 2004, 117-139.

Szilágyi Márton, *A költő mint társadalmi jelenség. Csokonai Vitéz Mihály pályafutásának mikrotörténeti dimenziói*, Ráció Kiadó, 2014.

É. G., *Múzeumánia. Egy kulturális élménygyár európai modelljei*, L'Harmattan, Bp., 2016, 11-24., 133-141.

II. Mindenik olvasmánycsomagból egy olvasmány választandó

1. olvasmánycsomag:

Labádi Gergely, Zadi, Zádig, Cserei. Tudásformák a magyar regényben 1800 körül, *Filológiai Közöny* 2012 / 4., 369-395.

Mazsu János, A dualizmuskori értelmiség társadalmi forrásainak főbb változási tendenciái, *Történelmi Szemle* 1980/2., 289-308.

Helikon. Irodalomtudományi Szemle 2011/4. (az *Új gazdasági kritika* címet viselő tematikus szám szerkesztője Hites Sándor)

T. Szabó Levente, *Az írói nyugdíj és írói munkanélküliség feltalálása és a modern irodalmár hivatás kimunkálása*, *Irodalomtörténet* 2008/2., 347-376.

2. olvasmánycsomag:

Bodolay Géza: *Irodalmi diáktársaságok 1785-1848*, Akadémiai Kiadó, Bp., 1963.

Bernier, Georges: *Arta și comerțul*, trad. Ileana Șoldea, Meridiane, Bukarest, 1979.

Bourdieu, Pierre, *A művészet szabályai: az irodalmi mező genezise és struktúrája*, BKÜF, Budapest, 2013.

Charle, Christopher, *Intelectualii în Europa secolului al XIX-lea*, trad. Tudor Vlădescu, Institutul European, 2002.

Csáky Móric, *Az operett ideológiája és a bécsi modernség. Kultúrtörténeti tanulmány az osztrák identitásról*, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1999.

Chartier, Roger, *Lecturi și cititori în Franța Vechiului Regim*, Ed. Meridiane, București, 1997.

Elias, Norbert, *Mozart. Egy zseni szociológiája*. Európa, Bp., 2000.

Febvre, Lucien – Martin, Henri-Jean, *A könyv születése. A nyomtatott könyv és története a XV-XVIII. században*, Osiris, Bp., 2005.

Granasztói Olga, *Francia könyvek magyar olvasói. A tiltott irodalom fogadtatása Magyarországon 1770-1810*, OSZK-Universitas, Bp., 2009.

Hauser, Arnold, *A modern művészet és irodalom eredete. A manierizmus fejlődése a reneszánsz válsága óta*, ford. Görög Lívía, Gondolat, 1980.

Hauser, Arnold, *A művészet szociológiája*, frd. Görög Lívía, Gondolat, 1982.

Hites Sándor, „*még dadogtak, mikor ő megszólalt*”: *Jósika Miklós és a történelmi regény*, Bp., Universitas, 2007.

Kerényi Ferenc, *Pest vármegye irodalmi élete (1790-1867)*, Budapest, 2002.

Knapp Éva: *Irodalmi emblematika Magyarországon a XVI–XVIII. században*, Universitas, Bp., 2003.

Labádi Gergely, *A Magyar episztola a felvilágosodás korában. Műfaj- és médiatörténeti értelmezés*, L'Harmattan, 2008. (Ligatura 4.)

Jacques Le Goff, *Az értelmiség a középkorban*, Magvető, Bp., 1979.

Reinhart Koselleck, *Conceptele și istoriile lor. Semantica și pragmatica limbajului social-politic*, trad. Gabriel H. Decuble și Mari Oruz, Ed. Art, 2009.

Lazăr Marius, *Paradoxuri ale modernizării. Elemente pentru o sociologie a elitelor culturale românești*, Limes, Cluj, 2002.

Kovács I. Gábor, *Kis magyar kalendáriumtörténet. A magyar kalendáriumok történeti és művelődésszociológiai vizsgálata*, Akadémiai, Bp., 1989.

Szajbély Mihály, *Intermediális randevúk a 19. században. Arany, Kemény, Jókai & Co*, Pannónia Könyvek, Pécs, é. n.

Szilágyi Márton, *Lisznyai Kálmán. Egy 19. századi írói életpálya társadalomtörténeti tanulságai*, Argumentum, Budapest, 2001.

3. olvasmánycsomag:

Altick, Richard D., *The English Common Reader. A Social History of the Mass Reading Public, 1800-1900*. Ohio State University Press, 1998 (1957).

Bourdieu, Pierre, *Les règles de l'art : genèse et structure du champ littéraire*, Seuil, 1992.

St Clair, William, *The Reading Nation in the Romantic Period*, Cambridge: Cambridge U. P., 2004.

Darnton, Robert, *The Business of Enlightenment. A Publishing History of the Encyclopédie 1775-1800*, Harvard university Press, 1979,

Dörner, Andreas - Vogt, Ludgera (Hg.), *Literatursoziologie: Eine Einführung in zentrale Positionen- von Marx bis Bourdieu, von der Systemtheorie bis zu den British Cultural Studies*, Verlag für Sozialwissenschaften, 2013.

Dörner, Andreas, *Literatursoziologie: Literatur, Gesellschaft, politische Kultur*, 1999.

Forster, Leonard, *The Poet's Tongues: Multilingualism in Literature*, Cambridge University Press, 1970.

Gelbart, Matthew, *The Invention of „Folk Music” and „Art Music”. Emerging Categories from Ossian to Wagner*, Cambridge U.P., 2007.

Kittler, Friedrich A., *Gramophone, Film, Typewriter*, Stanford U.P., 1999.

Lamping, Dieter: *Die Idee der Weltliteratur. Ein Konzept Goethes und seine Karriere.* Alfred Kröner Verlag, Stuttgart, 2010.

Prendergast, Christopher, *Sainte-Beuve and the Nineteenth-Century Culture Wars*, Oxford U.P., 2007.

Koselleck, Reinhart, *Begriffsgeschichten*, Suhrkamp, 2006.

Lepenies, Wolf, *Saint-Beuve. Auf der Schwelle zur Moderne.* München, 1997.

McCormick, John, *The Victorian Marionette Theatre*, The University of Iowa Press, 2004.

Moretii, Franco, *Atlas of the European Novel 1800-1900*, Verso, London-New York, 1998.

Pabst, Stephan, *Anonymität und Autorschaft: Zur Literatur- und Rechtsgeschichte der Namenlosigkeit*, Walter de Gruyter, 2011.

Parinét, Élisabeth, *Une histoire de l'édition a l'époque contemporaine (XIXe-Xxe siecle)*, Éditions du Séuil, 2004.

Sayre, Robert, *La sociologie de la littérature. Histoire, problématique, synthèse critique*, L'Harmattan, Paris, 2011.

Sberlati, Francesco, *Filologia e identità. Una tradizione per l'Italia unita (1840-1940)*, Sellerio, Palermo, 2011.

Tanner, Jeremy (ed.), *The Sociology of Art. A Reader*, Routledge, London-New York, 2003.

Waller, Philip, *Writers, Readers and Reputations. Literary Life in Britain 1870-1918*, Oxford University Press, 2006.

8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Alkalmazott irodalomtudomány: tér és irodalom összefüggései az irodalmi turizmusban	problémacentrikus eszmecsere	
2. Mire jó a cultural policy és hogyan készítsünk kulturális politikai dokumentumokat? A kulturális fővárosok megtervezésének kortárs tapasztalata és a „kulturális ipar” Takáts József: Európa magyar kulturális fővárosa. Budapest vagy Pécs?, <i>ÉS</i> 2004 (48. évf.), 14. sz., 17.	idem	
3. Kulturális kalózok. A szerzői jog kortárs és történeti problémái irodalom- és művészetszociológiai perspektívából T. Szabó Levente: „A modern magyar szerzőség feltalálása és ideológiái: a szerzői jog első magyar törvényéről”, <i>Helikon</i> 2011, 4. sz., 570-591.	idem	
4-5. A színházi élet szociológiájának kérdései Kerényi Ferenc, A régi magyar színésznők névhasználatáról = <i>Uő.</i> , <i>Színek, terek, emberek. Irodalom és színház a 18-19. században</i> , Ráció, Budapest, 2010, 139-144.	idem	
6. Az irodalmi és művészeti muzeológia a szociológiai alapozású múzeumelméletek felől (Virtuális múzeumlátogatás a MOMA egyik kiállításában) Ébli Gábor, <i>Kortársunk-e a modern művészet? Jelenkori művészettörténet a tengerentúl múzeumaiban</i> = <i>Uő.</i> , <i>Hogyan alapítsunk múzeumot? Tanulmányok a művészet</i>	idem	

nemzetközi intézményrendszeréről, Vince Kiadó, Budapest, 2011, 51-66.		
7. A kulturális iparágak és a heritage industries	idem	
8-9. Az irodalmi értelmiség történeti szociológiai értelmezési lehetőségei Balázs Eszter, <i>Az intellektualitás vezérei. Viták az irodalmi autonómiáról a Nyugatban és a Nyugatról (1908-1914)</i> , Napvilág Kiadó, Budapest, 2009, 139-196.	idem	
10-11. Alfabetizációs kutatások - Richard H. Rouse- Mary A. Rouse, A könyvkereskedelem a párizsi egyetemen a XIII. század második és a XIV. század első felében = A könyves kultúra. XIV-XVII. század. I. Válogatás az angolszász szakirodalomból, vál. és jegyzetek Monok István és Szabó Enéh, Scriptum, Szeged, 1992, 11-57. - a PISA-felmérés magyar és román dokumentációja (elérhető a tantárgy honlapjáról az oktató által adott kóddal)	idem	
12. Az irodalmi eszmetörténet lehetőségei Takáts József, <i>Eszmék, beszédmódok vagy szövegek. Előadás a politikai eszmetörténet-írás módszertanáról</i> = T. J., <i>A megfelelő ötvözet. Politikai eszmetörténeti tanulmányok</i> , Osiris, Bp., 2014, 9-28.	idem	
13-14. A nemzetépítés és az irodalmi nacionalizmus mint irodalomszociológiai probléma Leerssen, Joep, "Viral Nationalism: Romantic intellectuals on the move in 19th-century Europe". <i>Nations and Nationalism</i> 17/2, 2010, 257-71.	idem	

9. A szakmai területek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvásásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szféra képviselőivel, illetve a megyei tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési szempontok	10.2 Értékelési módok	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Jártasság az egyes témakörökben és az átbeszélt szakirodalomban	- parciális szóbeli vizsga az irodalomjegyzékből - vizsga az előadások alapján	a végső jegy 1/3-a
	A problémák kezelésének minősége		a végső jegy 1/3-a
10.5 Gyakorlati foglalkozás	gyakorlati irodalomszociológiai dokumentumok és elemzések elkészítése (10 feladat / félév / 1 pont feladatonként).		a végső jegy 1/3-a

10.6 Minimális követelmények

A heti kötelező szemináriumi írásbeli gyakorlatokon és olvasmányokon túlmenően - a hallgatók eltérő érdeklődését, igényét és szakosodását figyelembe véve -, a kötelező irodalmat három olvasmánycsomagba rendeztük. Az elsőben módszertani jellegű tanulmányok, a másodikban ugyanilyen jellegű könyvek, a harmadikban pedig idegen nyelvű tanulmányok és könyvek találhatók. (Abban az esetben, ha a hallgató a jegyzékben szereplő világnyelvek egyikén – ebben az esetben angolul, németül, franciául, olaszul – sem olvas, valamely általa ismert idegen nyelven választunk közösen szakirodalmat.) A mindenki számára kötelező, közös olvasmányokon túlmenően mindenik olvasmánycsomaggól még *egy olvasmányt kell választani* igény és érdeklődés függvényében. (A könyvtárakban / online szabadon fel nem lelhető szakirodalom digitálisan hozzáférhető a tárgy MT-mappájában.)

A tantárgy érdemjegyének összetétele: gyakorlati irodalomszociológiai dokumentumok és elemzések elkészítése (10 feladat / félév / 1 pont feladatonként: az érdemjegy 1/3-a), parciális szóbeli vizsga a kötelező szakirodalomból (az érdemjegy 1/3-a) és az előadás értő ismeretét felmérő vizsga (az érdemjegy 1/3-a). Két szeminárium mulasztható.

A kitöltés időpontja 2024. április 12..	Az előadásért felelős tanár aláírása 	A szemináriumért felelős tanár aláírása
Az intézeti jóváhagyás időpontja 2024.04.16.	Az intézetvezető aláírása 	
A dékáni jóváhagyás időpontja	A felelős dékánhelyettes aláírása	A kar pecsétje